

Hyvää joulua ja onnea uudeksi vuodeksi

Näihin aikoihin yhtyy Kielemme käytäntö -osastokin toivottamaan lukijoilleen *hyvää joulua*. Runsaat puoli vuotta sitten oli *vappu*, ja se pani muistuttamaan, että vaikka *Vapun päivä* nimipäivästä puheen ollen saa ison kirjaimen, niin kevään yleisenä juhlapäivänä se on pienikirjaiminen: *vapunpäivä* tai pelkkä *vappu*.

Joulun rinnalla ei vastaavaa nimipäivää ole; joulun joulun joulun. Joulurauhaa sopii kai sentään hieman häiritä muistuttamalla taas kerran siitä, että myös tämän merkkipäivän nimeen kuuluu tosiaan pieni alkukirjain. Asia olisi melko selvä, elleivät mainosmaakarit tässäkin kohden olisi sotkemassa suomen oikeinkirjoitusta ja tarjoamassa »Riemuisaa Joulua», »Aitoa Joulun Iloa», »Erikois Joulun Numeroita» ynnä muuta semmoista rihkamaa. Joulukorttien painattajat ovat yleisesti samoilla linjoilla: »Hauskaa Joulua», »Rauhallista Joulua», ja kun malleja noin tulvii joka haaralta, johan siinä tavallinen kansalainenkin sekoaa tekemään oikeinkirjoitus-

virheen vuoden suurimman pyhän kunniaksi.

Sekoamiseen ei ole syytä. Suomen kirjoitussäännöt ovat tältä kohden poikkeuksellisen selvät: vain pieni alkukirjain tulee kyseeseen. Vähän vaikeampi juttu on jo *tapanin päivä*. Eräs lukija on huomauttanut minulle siitä, että almanakkaan on painettu isokirjaimisena »Tapanin päivä». Tässäpä on kirjoitusvirheeseen syyllistynyt itsensä Helsingin yliopiston kunnianarvoinen julkaisu. Aivan kuten kirjoitetaan *vapun päivä* tai *vappu*, on kirjoitettava *tapanin päivä* tai *tapani*; jos keliä ja kulkuneuvoja riittää, voidaan vaikka ajella *tapanina*. Kahdeksi sanaksi kirjoitettu *Tapanin päivä* on tietysti sekin oikein, mutta silloin on kyseessä nimipäivä *Vapun päivän*, *Sylvesterin päivän* ja satojen muiden päivien tavoin.

Samoin kuin näkee toivotettavan »Hyvää Joulua», näkee sen jatkoksi livautettavan isoin kirjaimin »Onnellista Uutta Vuotta». Ei *uusi vuosikaan* ole erisnimi, enempää kuin vuosien nimet yleensä (*vammaisten vuosi*, *viestintävuosi* jne.). Kun mainosmallit karistetaan mielestä, saadaan oikeinkirjoitustapa *onnellista uutta vuotta*.

Uuteen vuoteen liittyy pari muutakin muistettavaa kieliseikkaa. *Uusi vuosi* kahdeksi sanaksi kirjoitettuna tarkoittaa aina tiettyä vuotta, nimittäin pian alkavaa tai juuri alkanutta: uuden vuoden vastaanotto; toivotan onnea uudeksi vuodeksi. Mutta yhteenkin *uusivuosi* voidaan kirjoittaa. Silloin se ei enää tarkoita vuotta vaan pelkästään uudenvuodenpäivää tai sen seutua, vuoden alkua. Sen mukaisesti kirjoitetaan yhdyssanaksi seuraavanlaiset tapaukset: joulun ja uudenvuoden välillä, uudenvuoden aatto (voidaan kirjoittaa myös yhdeksi kolmiosaiseksi sanaksi: uudenvuodenaatto), aloitti työn uudelta vuodelta.

Toinen seikka on *uuden vuoden* sijamuoto eräissä toivotuksissa. Monesti näkee toivotettavan — ja eiköhän ruotsalaisvaikutteinen mainoskieli tässäkin ole pahin syyppä — »onnea uudelle vuodelle». Tekee mieli kysyä, kenelle onnen oi-

kein halutaan kertyvän, jos se kerran varataan persoonattomalle vuodelle. Aidossa suomessa ei esimerkiksi työjärjestystä tehdä »tammikuulle» vaan *tammikuuksi* eikä talouarviota »vuodelle 1985» vaan *vuodeksi 1985*, siis translatiivisijaa käyttäen. Siltihän työjärjestys voidaan tehdä vaikka valtuuskunnalle ja talousarvio Huippurakenne Oy:n johtokunnalle; allatiivisija on silloin oikeassa käytössään.

Saman mukaisesti on kunnan suomea toivottaa *onnea uudeksi vuodeksi*, ei »uudelle vuodelle». Ja niinpä jatkankin tämänkertaista aloitustani toivottamalla lopuksi *hyvää joulua ja onnea uudeksi vuodeksi kaikille lukijoille* (en »Hyvää Joulua ja Onnea Uudelle Vuodelle kaikille lukijoille»).

TERHO ITKONEN